

ISSN 0235 – 3490

АРХЕОЛОГІЯ

ПУБЛІКАЦІЇ АРХЕОЛОГІЧНИХ
МАТЕРІАЛІВ.
НОВІ ВІДКРИТТЯ
І ЗНАХІДКИ.

СТАТТІ.

РЕЦЕНЗІЇ.

ХРОНІКА.

ПАМ'ЯТЬ

АРХЕОЛОГІЇ.

ДИСКУСІЇ.

АРХЕОЛОГІЯ

ЗА РУБЕЖЕМ.

ОХОРОНА ПАМ'ЯТОК

АРХЕОЛОГІЇ.

•2•1998

Це число журналу присвячено 90-річчю видатного історика та археолога академіка Б. О. Рыбакова. У ньому вміщено статті з різних питань давньої історії та археології від первісності до середньовіччя, публікуються нові знахідки, дискусійні та біографічні матеріали.

Для археологів, істориків, краєзнавців, вчителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

Этот номер журнала посвящен 90-летию выдающегося историка и археолога академика Б. А. Рыбакова. В нем помещены статьи по различным вопросам древней истории и археологии от первобытности до средневековья, публикуются новые находки, дискуссионные и биографические материалы.

Для археологов, историков, краеведов, учителей истории, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

П. П. ТОЛОЧКО (головний редактор),
В. Д. БАРАН, **К. П. БУНЯТЯН**, **І. С. ВІНОКУР**,
М. І. ГЛАДКИХ, **В. М. ЗУБАР** (відповідальний секретар), **С. Д. КРИЖИЦЬКИЙ** (заступник головного редактора), **В. К. МІХЄЄВ**,
О. П. МОЦЯ, **В. Ю. МУРЗІН**,
В. В. ОТРОЩЕНКО, **С. В. СМІРНОВ**,
В. Н. СТАНКО, **Р. В. ТЕРПИЛОВСЬКИЙ**,
Г. М. ТОЩЕВ, **В. М. ЦИГИЛИК**,
Є. В. ЧЕРНЕНКО

Адреса редакції:
254655, Київ—210, пр-т Героїв Сталінграда, 12
Телефон 418-91-38

Здано до набору 02.03.98 Підп. До друку 20.05.98. Формат 70×108 1/16. Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 14,00. Ум. фарбо-відб. 14,16. Обл.-вид. арк. 15,12. Тираж 700 прим. Зам. 87. Оригінал-макет виготовлено редакційно-видавничим центром ІА НАН України. Тираж видруковано Спеціалізованою друкарською наукових журналів при Президії НАН України. 252004, Київ—4, вул. Терещенківська, 4.

Друкується за постановою редакційної колегії журналу.

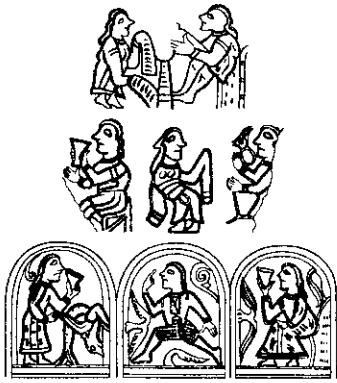
Редактори: **Л. В. ФРАЙМОВИЧ**,
О. В. КРАВЧЕНКО

Художній редактор **М. М. ІСВЛЕВ**

Комп'ютерна верстка **О. М. ПЕТРАШЕНКО**

АРХЕОЛОГІЯ

• 2 • 1998

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у березні 1989 р.

Видається
щоквартально

Київ

ЗМІСТ

- 3 ТОЛОЧКО П. П. Б. А. Рыбаков — выдающийся историк и археолог
- 10 ЧЕРНЕЦОВ А. В. К 90-летию Бориса Александровича Рыбакова
- Статті**
- 17 БУРДО Н. Б., ВІДЕЙКО М. Ю. Основи хронології Трипілля-Кукутені
- 30 БАРАН В. Д. Велике розселення слов'ян
- 37 СУХОБОКОВ О. В. Етнокультурная история Левобережной Украины I — начала II тыс.
- 46 МАКСИМОВ С. В. З приводу відсутності давніх іранських гідронімів на території Правобережної України
- 53 ПЕТРАШЕНКО В. О. Літописні поляни — міф чи реальність
- 62 МОЦЯ О. П., ПОКАС П. М. Яблунівські кургани: хронологія та етнічна приналежність населення
- 72 РИЧКА В. М. Ідея Києва — другого Єрусалима в політико-ідеологічних концепціях середньовічної Русі
- Публікація археологічних матеріалів**
- 82 МУРЗІН В. Ю., ФІАЛКО О. С. Архітектура Бердянського кургану
- 93 ПРИЙМАК В. В. Ямні поховання городища Новотроїцького
- 100 КУЧЕРА М. П., ІВАНЧЕНКО Л. І. Особливості городищ Чорних Клубуків Поросся
- 104 ПЕТРАУСКАС А. В. Ремісниче виробництво давньоруського поселення Автунічі
-

- 111**   МОВЧАН І. І., БОРОВСЬКИЙ Я. Є., АРХІПОВА Є. І.
Нові знахідки виробів прикладного мистецтва з «міста
Володимира»
- 121**   ГУРЬЯНОВ В. Н., ШИНАКОВ Е. А. Стародубское опольє
в IX—XII вв.
Дискусії
- 131**   ЖИЛИНА Н. В. Об одном из источников по изучению
язычества
На допомогу вчителю
- 138**   БЕРЕЖИНСЬКИЙ В. Г. Озброєння війська Київської Русі
Нові відкриття і знахідки
- 148**   ЗУБАР В. М. До історії Боспорського царства в III ст.
Охорона пам'яток археології
- 151**   ТОМАШЕВСЬКИЙ А. П. Овруцький кряж: комплексне
вивчення та збереження історико-археологічної та
палеоприродної спадщини (завдання, перспективи,
структура проекту)
Хроніка
- 156**   СОН Н. О. Новий інститут, нове видання
- 158**   Наші автори
- 159**   Список скорочень

СОДЕРЖАНИЕ

ТОЛОЧКО П. П. Б. А. Рыбаков — выдающийся историк и археолог	3
ЧЕРНЕЦОВ А. В. К 90-летию Бориса Александровича Рыбакова	10
Статьи	
БУРДО Н. Б., ВИДЕЙКО М. Ю. Основы хронологии Триполье-Кукутени	17
БАРАН В. Д. Великое расселение славян	30
СУХОБОКОВ О. В. Этнокультурная история Левобережной Украины I — начала II тыс.	37
МАКСИМОВ Е. В. По поводу отсутствия древних иранских гидронимов на территории Правобережной Украины	46
ПЕТРАШЕНКО В. А. Летописные поляне — миф или реальность	53
МОЦЯ А. П., ПОКАС П. М. Яблоновские курганы: хронология и этническая принадлежность населения	62
РЫЧКА В. М. Идея Киева — второго Иерусалима в политико-идеологических концепциях средневековой Руси	72
Публикации археологических материалов	
МУРЗИН В. Ю., ФИАЛКО Е. Е. Архитектура Бердянского кургана	82
ПРИЙМАК В. В. Ямные погребения городища Новотроицкого	93
КУЧЕРА М. П., ИВАНЧЕНКО Л. И. Особенности городищ Черных Клобуков Поросья	100
ПЕТРАУСКАС А. В. Ремесленное производство древнерусского поселения Автуничи	104
МОВЧАН И. И., БОРОВСКИЙ Я. Е., АРХИПОВА Е. И. Новые находки прикладного искусства из «града Владимира»	111
ГУРЬЯНОВ В. Н., ШИНАКОВ Е. А. Стародубское ополье в IX—XII вв.	121
Дискуссии	
ЖИЛИНА Н. В. Об одном из источников по изучению язычества	131
В помощь учителю	
БЕРЕЖИНСКИЙ В. Г. Вооружение войска Киевской Руси	138
Новые открытия и находки	
ЗУБАРЬ В. М. К истории Боспорского царства в III в.	148
Охрана памятников археологии	
ТОМАШЕВСКИЙ А. П. Овручский кряж: комплексное изучение и сохранение историко-археологического и палеоприродного наследия (задачи, перспективы, структура проекта)	151
Хроніка	
СОН Н. О. Новый институт, новое издание	156
Наши авторы	158
Список сокращений	159